

O.². Í åëüí è÷àéêî
Í .Â. Èåñí ýê

Çáàãà÷åí í ý ì ̄ âëåí í ý
ó÷í ³â ì óçè÷í ̄ þ ëåêñèêî þ

Çá³ðí èê áï ðàâ ³ çàâãàí ü ç óêðàí ñüêî ; ì ̄ âè

8-9 êëàñè

ՕԱԾԻՒ ՚ԵՒ
Ի ԱԱ×ԱԵՍԻ Ա ԵԻ ԵԱԱ – Ա ԱԱԱԻ

Ðáööái çáí ò:

äî êðî ð i äääääí ã÷í èõ i àóé, i ðî ôäññ ð éäôääðè i àðî äëéè óéðäçí ñüéí ï i âè
òà éóëüðöðè i âäéäí i ý Ðåðí i i ÿüñüeâi ì ào?í i àëüí i âî
i äääääí ã÷í i âî óí ³ääðñèðäöö ³i . Ä. Äí àðþéà
Ä.B. I àëëðàðà

I àëüí è÷äééí I . , Eäññýé I .Ä.

I 48 Çáäàä÷äí i ý i âäéäí i ý ó÷í ³â i õçè÷í 1þ eäéñèéíþ: Çá³ðí èé aï ðäâ ³
çääääí ü ç óéðäçí ñüéí ï i âè. 8–9 êëäñè. — Ðåðí i i ÿü:
I àä÷àëüí à éí èää – Áiäääí , 2010. — 80 n.

ISBN 978-966-10-1403-8

Çá³ðí èé 1õí i ëþº äëääéðò÷í èé i àðäð³äö, i ðèçí à÷äí èé äëý i i âðî -
ðäí i ý äèä÷äí i âî i àðäð³äö ³ çäéð?í ëáí i ý i ââí èõ òàí , ùí i i ðäöüüñ âó-
þöüñ 8–9-õ êëäñàð. Ó i üí i ó àí ³ùáí ³ aï ðäâè i à ðäéñòñâî i ó i àðäð³äö ³
i ³çí i âäàëüí i -äéññ i âî i âî çì ³ñòò i ðî óéðäçí ñüéèò êí i i õçèòñð³â òà à?äí i èõ
nñ ³äé³â-âééí i âäö ³.

Äí ðäâè, ñäðää ýëèõ ° i àí àéí ðâî ð÷èõ, i i æóðü áóðè áèééí àí ³ ýë óðäáí ó-
âäëüí ³ çääääí i ý.

ББК 81.2 Укр-2

I ðî ðí i ýº ðüñý çäéí i i ðî ðâðñüüéá i ðâââ.
Æíäí à ÷àñðòèá òüññññ ðâðñüüéá i i ðâââ.
â ðâðñüüéá i ðâðñüüéá i i ðâââ.

ISBN 978-966-10-1403-8

© I àä÷àëüí à éí èää – Áiäääí ,
i àéí i ââí ðâââ, 2010

I 1 âæáí í ý. Óâéñò

1 *I ðí -èòàéòå òåéñò. Äí áåð³öü çàäí ëí áí ê.*
Béèé öå òåéñò?

Ñòåôáí Áâñééüü áè÷ ðóð÷åé áóå í à ð³ëüéè áèäàòí èí äèðéääí - ðíì, à é Áâééèí ãðíì àäýí èí ïì, ýééè áñä æèòòý í ðèñâýòèå ðíç- êå³öü ñäí áí öéþäéáí í áí òåàòðó.

Áí áóå í ðåéðåñí èí ðí áàðèøàì, í àå ñýþ÷³ áí ëóá³ 1÷³, í ³æí ó ñí ³øéó, èåä³äí èé ðéòéé áí ëí ñ...

I ðèååäéèåñòü í 1éí áí áí áèðéääí òà í èí 1áí ë³ í ðèååðòàëà áí ñääá óååäó. Á³í áóå áóæà ðåñèåéé: í èåñòè÷í ³ ðóêè, ðí÷í ³, áéñí ðå- ñèåí ³ ðóòè, ðíì áí ðé÷í 1 ñýþ÷³ 1÷³, í 1áí à çåäéèåéáí ³ñòü ó í óçèö³, ýéá í àéæá èééåñý ç-í ³ä éí áí ðóé...

Í óçèéåí ðé ³ç çåäí áí éái í ýí í ³äéí ðýéèñü áèðéääí ðí á³, í à 1÷àö áééåå-å í àðí äæóååñý ð³äé³ñí èé çà ñäí ïl è í óçè÷í èí è áéåñòèåí ñ- öýí è áí ñäí áéü.

(æ. «I óçèéå», 2008, 1 1)

2 *I áðååå³ðòå ñååå!*

I ðí -èòàéòå. Béèé öå òåéñò?
Çååäåéòå Ùå áä³ ñòðí Òè «Áåñí ýí êè»,
çäíì èø³öü ïö.

Í ñí áééåå áí ³ñöå á ðåí ð÷í ³ Ñèäí ðå Áí ðí áéååè÷å (1836–1903) í 1ñ³ååº éí áí í óçèéå í à òåéñòè Ò. Òåå-áí êå.

Í áéå³ëüøà çí à-áí í ý äéý ðíçåèòéó í óçè÷í 1 ïl éóëüööðè çåö³äí 1- óéðåçí ñüéèò çåí áéü í áéé áðåì áðè÷í ³ ðåí ðé áóéí áéí ñüéí áíñ ³åöý. Í áçèååå á³í ýj í 1-ð³çí 1í ó: 1í áðè, 1í áðåòè, í áéí áðåì è, í óçè÷í ³ éíí áä³ç. Óåééò ðåí ð³ä ³äñí 1 áäööýöü. Ëð³í ðí áí, á³í í àï èñåå í óçè- éó áí í 'ýòí áäööýöé í 'oñ ³í øéò áåòí ð³ä.

À õòí í à çí àº éí áí «Áåñí ýí êè»?

Êóéó! êóéó!
 ×óðè á ³ñéó.

Óí á³í, ñí ³ååéí 1,
 Ðåäí á³òåéí 1
 Ëðåñí ó áåñí ó!

3 *I ðí ÷èòàéòå òâéñò.* Åèçí à÷òå éř ář ñêéàäří ář
÷àñòèí è. Í á ðóř òóéòå ñâř ; ì ³ðéóâàří ý.
Åèçí à÷òå áðàì àòè÷ří ó ūí âó á êř æří ì ó ðå÷âří ř³.
C'ýñóéòå, ÷è ° ñâðää ðå÷âří ūí äří ñêéàäří ř³.

Âèñòàâà «Òàðàñ Áóëüáà» ñòàéà ì èñòàöüéří þ àì áéàì í þ í àö³í -
í àéüí ï ; ï í àđè, ڻ ñéàâří þ é ář ðă³ñòþ.

Óâé òâ³ð ó ï í ář °í í ř³ ðí èè í ï ñòàâæáří ář ã ñóř ř ì óçè÷ří èõ òâàòòåõ
Óéðàží è. Éíář í ář ář í ðàçí ář í ï éâçóâæè í à ñóář ř Áâéééří ář òâàòòåõ
â ï ï ñéář. À á 1982 ðí ř³ ář áðøà ç ì ï ï òí ář òâéüí ï þ êè;ññüéří þ ï ï -
ñóář í áéář þ «Òàðàñ Áóëüáè» ì ³ä êâðóâæáří ý ï áéâæàòí ář ï áéðæâæí òà
Ñ. Óóð÷âéà áří áéář ì èéñý ñéóòå÷ř³ í à í ðâñòèæáří ï ï ó ì ³æí áđí ář í ï ï ó
Â³ñòâàâæář ñüéří ó Ôâñòèâæ³, áà áèñòàâà ì àéà òð³óř ðâéüí èé óñí ř³.
Áří à í ðí áéà ï ï ñòðóâæà ì ář í ãòî ðí ó ëðàñò ï áâéè÷ óéðàží ñüéří ář ì à
ðí áó.

(æ. «I óçèéà», 2008, ¹ 1)

4 *I ðí ÷èòàéòå òâéñò.*
C'ýñóéòå, ýéèì è çàñí áàì è çâ'ýçàř ř³ ì ³æ
ñí ář þ ðå÷âří ý ř³ áâçàòè.

Åðòàì řé Éóê'ýí áâè÷ Áâääéü (1767–1808) – êí ï í áçèòí ð, ýéèé
òñí áóâ çâ'ýçàí èé ç óéðàží ñüéèì ì óçè÷ří èì ì èñòàöòåâří , ář áðà
í ářçí ář èé ç õří ðí áâèì ì èñòàöòåâří Óéðàží è.

Öâí ð÷à ñí áäüèí à êí ï í áçèòí ðà ář í ář ãřéøëà ëèøà ÷àñòéâří ář.
Åéà ářçí áâèì , ùí ì óçèéà Áâääéý áóëà ï ðèäří áéüí à, í áâà. Éí ï í áçè-
òí ð øèðí áří áèéâř ðèñòí áóââà ì àðí áří í -í ³ñáí í èé ì àòâð³äë, ì áří áèéó
³ áâðí ï í ³þ í ³þ í áří ³â.

(æ. «I óçèéà», 2008, ¹ 1)

65 Í ðí ÷èòàéòå òåêñò.

Äèi èø³öü äèä³ëåí³ ñéî áî ñí i öö÷åí í y³ i öàðàé-
öåðèçóéöå iö.

Êîñöåðòíî-êà áðíéé Öà îíáðíéé ìííàâé (áâñ-áâðèòðí) Áí ðèñ
Äì èðý – ð³äéñí à ýäèùà ó áî êæüí îí ó í èñöåðòá³ XX ñòî ë³òþ. Äíí
áî éí ä³à êðâññéàèì áí éí ñí í àäçâè-àéí î òáï éíâí òáï áðò, øèðíéíâí
ä³äí àçííó, äéâíàèæí îí i èñòðè-íñò³, èäâéññò³ çáð-àííý á ñíñò ðåä-
ñòðåðò. Äì èðý çðí áéà âåâí í éé áí ãñí ó ðí çâèòí ê áî èâéëíâí í èñ-
òåöòðåâ. Äèéí í óââá í àðò³, Òàðàñà («Òàðàñ Áöéüâá» I . Èéñáí êá),
Èðèâí í ñà («Áíääáí Òí àéüí èöüüèé» È. Äáí üéââè-à), Èí÷óáäý
(«I àçäí à» I . ×áééí âñüéíâ). Öà áóâ áèäåòíéé ìííàâé-òðåäíæíèé,
ñííàâé-ííàò, í íçí à-áí èé í àðñòí í Áí æèì .

(C ààçáòè)

66) *I àçâ³öü (aaí aëi èø³öü) nëî áî ñi i eó÷áí í ý, nòàâëý-è i èòàí í ý á³ä ái eë áí i ái nëî áà äi çà-éäæí i ái.*

²í ¹ 'ý Áí áð³ý Éóðøí ³ðáí éà – í àðí áí ¹ áí áððøëñðà Óéðàjí è, ¹ ðí-
Ôáññðà, ¹ äéðèääí òà, ¹ éí ¹ içèòðà – ¹ áí áðà ¹ áí ¹ ñáðää ¹ óçè÷í ¹ iç-
áðí ¹ àäññüéññò³ ¹ áøíj ¹ éðàjí è. ¹ ³á ¹ éí ¹ áí ¹ éáð³áí ¹ éöðåíí ¹ Äáðæáàí èé
çäññöøæáí èé ¹ àéäääí ³í ¹ éé Áóéñ ¹ àéí ¹ ñüééé ¹ áí ¹ ñàí ¹ áéü ¹ iñí ³ ³ òàí öþ
ñòàà ¹ áí ¹ èí ³c ¹ éðàùñëò ¹ éñòàöüéëò ¹ éñ ¹ éäéðèäí ³á ¹ Óéðàjí ³.

Í èì çäï èñáí ï ïíí àä òèñý÷ó óéðàí ñüéë ì àðí áí èõ ï ³ñáí ü òà
³í ñòðòí áí ðàëüí èõ ì äéï à³é, c³áðáí èõ ó ð³çí èõ ðàéí í àõ Óéðàí è, à
í àéá³ëüòà í à Í ðéèäðí àòò³ òà Áóéï àéí ³.

67 , *Åeïr èø³ðü ç ðåéñòó ñéï áî ñí i éø÷åí í ý: ï áí í èé +
ï áí í èé; ï áí í èé + i ðøéí åðí èé; ä³oñéï áî + ï áí í èé;
ï áí í èé + çàéï áí í èé.*

Ó áæëéäí ì ó àí áðèéäí ñüéï ì ó i ³ñò³ Ëäñ-Áåääñ³ æèåå äóæå ö³éååå
éþäéí à, ùèðééé áðóå Óéðàjí è Á³ðééí Áåëéé. Öä á³äí ì èé èí i íçè-
ðí ð, áèðéäáí ð, i ³áí ³ñò, i áäääí ã, i óçè÷í èé i óáé³öéñò ³ ³ñòð ðéé, áçä-
åäé³ òæéäí i áèðééé i ðääí ³çàðí ð òà áí ðóç³ñò i óçè÷í 1 j éóéüööðè.

Áèð³ñ á³í á iáí ³é ç ðéó çàð³áí i óéðàjí ñüééö ðíäéí, ýééö áóð³
áðóäí j ñâ³ðí áí j á³éí è ðíçééäåéè i í áñüí ì ó ñâ³ðó... Á³ðíñéåå Áå-
ééé ðí ðí óåååñý á àí áðèéäí ñüéï ì ó éóéüööðí i ì ó ñáðääí áéù³, i ðí òà
çáåð³ä í à áñá æèðòöý áóðí áí èé ç'ýçí ê ç³ ñáí °þ Áàðüé³åùéí i þ, u
³ñòð ³ð³þ j ³ éóéüööðí þ.

(Ù i ð³÷í èé «I àóéä ³ éóéüööðí», 1989 ð.)

68 , *I i ³ðéóéðå ðäçí i !
I ðí ÷èðàéðå. Åäðí ëéäí i ðí áí àé³çóéðå ðå÷åí í ý.
Béó ðí éü áèéí í ó° ó éí æí i ì ó ç i èó ðéðå?*

1. «Óéðàjí ñüéä ñèí ðí i ³ý» I . Éäéä÷åñüéí áí – ýñéðàí áàö³í-
í àéüí èé ³ áééäí êí áðí áí èé óå³ð... I 'ýéä è³ðééà, áí ðáí i èé æäí ð,
åáðí jéí -áí ³÷í à i ³ñí ý ³ñòáí à i áðí áí èó áñäééí ù³å – i ñü ñòéé³ öä-
ðåééòå ðéñééè çì ³ñòó òåí ðó. È³ðééí -æäí ðí áà ñèí ðí i ³ý Éäéä÷å-
ñüéí áí – i i ³ðí á yâéñà á óéðàjí ñüééé i óçèö³ áðóäí j i i èé áéí è XIX
ñòí è³ðòöý.

(æ. «I óçèéä»)

2. Ëþáí á i áí i áðí ðí à – i i ý áàéðí ðí à.

Øëýðè i ðí ùàëüí ³ – i áðøà ñéðéí èà i á÷æé³.

(E. Èññòáí êí)

143. *Nîr-éø³-öü, ðî çñòðåâæýþ÷è ðî çä³ëî â³ çí àæè.
Í á ðóð îðéøðå ïð.*

1. Ќ óçéêà ï³ñý ï êñàèà ì óçéêî çí àååöü 1. Øêå÷áí êí ñòàèà äëÿ Ñéîâî ðî äè 1äí èì ç àåæëèåèõ çåñí á³â äèñéî åëáí 1ý ³ ï 1øèðåí 1ý ñåí ðó ³ëí ñî Õñüéèõ ³ääé ñî ö³æëü í èõ ï 1äeyä³â... Éíäí òåí ðè çåëëè-èåëë äí ñàí 1âäí ñéîí àëáí 1ý äí 1çåí ðî åëáí 1ý ëþäñüéî åí ñóñí ³ëü-ñòåå.

2. Î è çăðàç ñòí óþ÷è çà ðî áî þ i ëøà Ñêî áî ðî àá áî ñâî ãî ðî áà-ðèøà ßéóáî áè-à áò³øàº i î ñâáá ö³ºþ i ³ñáí üéî þ («Ñòí þòü ýâî ð i áà áî áî þ»), mîi ³ñâþ ð÷è ;; i ³ä çáóéè êëøàðè áàáî è³ðè.

3. Ó ñéê áí ééó ÷éòá°í í êáí ò – öá ððéäí êí ñí à ñòðí õ³÷í î_ áóäí áè ñá³ðñüéá í áóðí áá í ³ñí ý.

144. *Tí iðàöþéðå ñàì í ñò³éí í !*

I ði ÷ èðaéða ðaðeñò ³ ç' yñðéða, ýðe³ ° a í üt i ó êt í -

Í ãðåðí í áðü ðâéñò, çàì í èâøè i ðýì ó i í âó í å-
í ðýì í þ.

Êì i i çèòi ð Ä³ðàë³é Ô³ë³í áí êí í ài èñàâ í àéá³ëüøá i ³ñái ü í àñei âà i i àoà ï eèë ee Ñeí àäçñüñéi âi. "óí þ ððéâåëó nñi ³âi ðåöþ, ùi ði çi i ñéâñý ùa â ññóðâi ññüë³ ÷ ññé, âèññi êi 1ô³í þº ³ñài i i àò. Ä³í èåæá: «B çåêéi ôái èé ó i àði ái èé i aëiñ, ñéi âi ³ ÷ ññòi âi í èo çåâð-ðåþñý. Ñi ³ëüí à òâi ð÷à ði ái òa ç Ä. Ô³ë³í áí êí i äà° i i åæéêâññòi ãä-÷òòe, ùi êi i i çèòi ð òaëi æ ói ³o ñéooðòe i óçèéó i àði äó, i óçèéó çåi è³, àä÷óâåòe ù ñäðöâi, ððái ññòi ði óâåòe ñâi ï òâæái ôi i, cí à-ði äy÷e i aéêi ði ðòó ñòâæéi o - àä ñäðöý ãi ñäðöý. I ³ñí ý - ñi i å³äü êi i i çèòi ða... ² y àä÷óâåþ ù ã òâi ð÷i ññòi Ä. Ô³ë³í ái èa».

(æ. «*I óçèêà*», 2009, 1–2)

145. I Í i ³ðéóéòå ðàçî ì !

I ðî ÷èòàéòå (àáí i ðî ñeoóàéòå) òåêñò.

Çàì ³i ³öü i ðýì ó i ̄âó í ái ðýì i þ. Béà ç í èõ áè-ðàçí ³øà, ái i ò³éí ³øà? xè ñòèë ³ñòè÷í i ái ò³éü-í à òàéà çàì ³íà?

I ðî àâòî ðà i ³ñí ³-á³í i ó «Ù à í á àí áðëà Óêðàjí è...» Ñí ô³ý Ðóññ-àá ó ñâáí ãõ mñ ̄âáäàõ i èñàéà: «Í ñü ñòî ãõü i áðääí i ̄í i þ i ̄âóòí ý i ̄í-ñòàðü I àâéà ×óáéí ñüéí ãí ... Áèññ êéé, ÷í ðí ýâéé, ç ÷í ðí èí è i ÷èí à, ç áóñòèí è áðî áàí è, i èçüéèí áó÷í èí áí ëí mñ i , ç áéàäí èí è ðóðàí è, áèññ êéé ÷í ëí i – òèí i ðääí ³çàòî ðà, ýééé áí áðà cí àâ òà, ùí i ðääí ³-çí áóº. Í ³ i ̄í ñò³éí ³ i áðäñë ³áóàáí i ý óðýäó, i ³ çàñëáí i ý áí Áððàí áâéü-ñüéí ï áóááðí ³ i á cí i âééé i ðí i ëí áèòè éí áí á³äääí i ñò³ Óêðàjí ³, á³í òâé ðí ò³á ó ò³ áéóð ³ ÷àñè áéâ ÷èòè áñþ áâääòó ³í áéâ ³áóàëüí ³ñòü ڦ i àðí áó ³ áñþ ëðàñò ڦ ôí ëüééí ðó».

(A. Çèëü)

ÇÌ ȝñò

<i>I aðaäàì ïâà.....</i>	3
<i>Ì ȝâëäí í ý. ðàêñò.....</i>	5
<i>Ôî í àòèêà. Í ðôî aðaô³ý</i>	21
<i>Áóäî âà ñëî âà. Ñëî âî ðâ³ð</i>	29
<i>Ñèí ðàëñèñ. Í óí êòóàö³ý</i>	36
<i>Ãâî ñëëàäí à ðà÷áí í ý. Í ȝâí à. Í aï ȝâí à</i>	36
<i>Í äí ȝâëäí à ðà÷áí í ý</i>	46
<i>Í ðî ñòà óñëëàäí áí à ðà÷áí í ý.....</i>	50
<i>Ñëëàäí à ðà÷áí í ý.....</i>	58
<i>×óæà ȝâëäí í ý</i>	69
<i>Âèéî ðèñðàí à e³ðáðàðóðà</i>	78

І аâ÷аëüí á ãèääàííý

І АËÜÍ È×АÉÊÎ Î ëäêñàí ãðà ²ââí ³âí à
ЕÂÑÍ ВÊ Í àä³ý Âî ëî äèì èð³âí à

ÇÅÀÄÀ×ÅÍ Í В Ì Î АËÄÍ Í В Ó×Í ²Ã Í ÓÇÈ×Í Î Р ËÅÊÑÈÊÎ Р
çá÷dí eeâ îï ðââ = çåââäí ü ç óêðâ-í ñüéí - i ì âe

8-9 êëàñè

Áî ëî áí èé ðâäâéðò ð Áîäääí Áóäí èé

Ðâäâéðò ð I aâ³ý Áóëü÷âé

Î áéëäæéí èá Áîëíäèí èðà Áâñàëéâé
Êí i i ïþòåðí à áâðñòéâ Í ëáí è Çàõàð³é÷óé

І ³äí èñàí i äi äðóéó 30.07.2010. Ói ði àò 60□84/16.

І aï ³ð i ïñâðí èé. Áðí ³óðâ ðâéí ñ.

Ói i áí . äðóé. àðé. 4,65. Ói i áí . òâðáí -â³áá. 4,65.

Áèäääí èòðâí «І аâ÷аëüí à éí èââ – Áîäääí »

Ñâ³äí òðâí i ði áí áñâí i ý áí Áâðæâäí i áí ðâºñòðó áèääââö³â

ÁÈ 1 370 a³ä 21.03.2001 ð.

І аâ÷аëüí à éí èââ – Áîäääí , à/ñ 529, i . Òâðí i i ³ëü, 46008

òâé./Òâéñ (0352) 52-06-07, 52-05-48, 52-19-66

publishing@budny.te.ua

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-1403-8

9 | 789661 | 014038 |